موزه انقلاب اسلامی و دفاع مقدس، یک کانون فرهنگی

دکتر یوسف منصورزاده، سرپرست مرکز آموزش عالی میراث فرهنگی گفت: موزه انقلاب اسلامی و دفاع مقدس یکی از بهترین موزه‌های کشور است و در بهترین موقعیت جغرافیایی تهران قرار داشته و دارای امکانات مدرن و پیشرفته‌ای است و به کانونی فرهنگی تبدیل شده است. این موزه واقعیت دوران دفاع مقدس را به خوبی به نسل امروز انتقال می‌دهد و در این کار عملکرد خوبی داشته است.

موزه انقلاب اسلامی و دفاع مقدس یکی از موزه‌های نادر در ایران

دکتر داود ارژنگ مهر، استاد دانشگاه علامه گفت: موزه انقلاب اسلامی و دفاع مقدس فراتر از حد انتظار عمل کرده است. عناصر تشکیل دهنده موزه متأثر از فرهنگ و منطبق با استانداردهای بین المللی عرصه صنعت موزه داری است. در موزه اقدامات عظیمی صورت گرفته است و یکی از نمونه موزه‌های نادر در ایران است. طراحی نمادها در موزه انقلاب اسلامی و دفاع مقدس برآمده از فرهنگ دفاع مقدس و منطبق با مقاومت ملی صورت گرفته است.

گزارشی از موزه انقلاب اسلامی و دفاع مقدس که گشت‌وگذار در آن می‌تواند خاطرات پرغروری را برای شما زنده کند

دفاع به روایت هنر

عباس عطشانی

بین دو ایستگاه متروی شهیدان همت و حقانی، محوطه‌ای وسیع وجود دارد. این محوطه درست روبه‌روی تپه عباس‌آباد است. محوطه‌ای مفرح و مشجر ۲۲ هکتاری با ساختمانی ویژه و متفاوت.

از هر کدام از این ایستگاه‌ها که خارج می‌شوی تنها صد قدم فاصله داری تا وارد شدن به پهنه سبزی که تا دوردست‌های نگاهت وجود دارد، مسیری که باغ دره خوانده می‌شود. میانه مسیر دریاچه ای به وسعت ۷ هزار متر مربع است، جشنواره‌ای از رنگ، نور، آب و آتش فراهم شده تا شب‌ها به تناسب زمان، بزرگ‌ترین فستیوال نوری ایران در این دریاچه اجرا شود.

اینجا موزه انقلاب اسلامی و دفاع مقدس است تا بخشی از خاطرات دوران شکوهمند انقلاب اسلامی و حماسه‌های ماندگار روزهای پرافتخار دفاع مقدس را بازگو کند.

ایران اسلامی، هویت از سرخی خون شهدا دارد که از سپیده تاریخش سبزترین اندیشه‌ها بالیده است. همین رنگ‌هاست که بلندترین پرچم جمهوری اسلامی ایران را در کنار موزه برافراشته است. برج پرچم با ارتفاع ۲۱۰ متر از سطح زمین و وسعت هزار متر مربع در هفته دفاع مقدس سال ۱۳۹۱ در کنار مقبره الشهدای موزه انقلاب اسلامی و دفاع مقدس برافراشته شده و بر پهنه مدرن‌ترین موزه غرب آسیا، سایه گسترانیده است.

در کنار میدان سلام، در سرآغاز موزه، سازه‌ای به چشم می‌آید که همچون محرابی رو به آسمان ایستاده است. بر ستون‌هایی که در کنار شهدای هشت سال دفاع مقدس قرص و محکم‌اند... مقبره الشهدای موزه، مدفن ۹ شهید گمنام و نامدار دوران دفاع مقدس است و همچنان، زیارتگاه اهل یقین.

نمایش ادوات زرهی، هواپیماهای شکاری و موشک‌ها در محوطه سرسبز موزه، فضای متفاوتی را پیش چشمان مخاطب به نمایش می‌گذارد. این ادوات تنها بخشی از این روایت است. ساختمان اصلی موزه با بهره گیری از آخرین امکانات فناوری اطلاعات درزمینه مدیریت ارتباط با مخاطب، مدیریت دانش و گردش اطلاعات در موزه، ضمن روایت آن روزهای حماسه و شکوه امکان نمایش آخرین دستاوردهای علمی و نظامی نظام مقدس جمهوری اسلامی را مهیا کرده است.

سفری با هفت منزل

ساختمان اصلی موزه انقلاب اسلامی و دفاع مقدس شامل هفت تالار است. هفت شهر عشق، هفت دور طواف کعبه و هفت آسمان تا ملکوت. وارد که می‌شوی، تا انتهای این روایت، چند ساعتی راه است برای عبور از هفت وادی عشق. این موزه، یک موزه رویدادی است و متفاوت از موزه‌هایی است که صرفا بناها و اشیای تاریخی را به نمایش می‌گذارند.

در منزل اول، شرحی از وقایع انقلاب و تصویر گذرایی از تاریخ ۵۰ سال قبل از انقلاب اسلامی ایران تا سال ۱۳۵۷ روایت شده است اینجا تالار آستانه یا همان سرآغاز است. تالار بعدی، تالار حیرت و حقانیت. از اسمش معلوم است، صدای مهیب بمباران، هواپیما، آژیر خطرو ... توصیف ورود به منزل دوم است. به محض ورود به تالار بازدید کننده سر جایش میخکوب می‌شود. ویرانه‌های بازار خرمشهر، محله‌های خرمشهر و خانه‌های ویران شده و کلاس درسی با صدای دانش آموزان که درگوشت می‌پیچد، بخشی از پالایشگاه آبادان با استفاده از قطعات اصلی و صدای انفجار، قطعه ای سوخته از مخازن بزرگ سوخت، همه فضاهایی هستند که تو را به آن سال‌ها می‌برد.

تالار بعدی تالار دفاع است وقتی بازدیدکنندگان وارد تالار دفاع می‌شوند با سنگر سرد یادآور شب‌های جبهه‌های غرب و شمال غرب و سنگر گرم یادآور دشت‌های سوزان جنوب روبرو می‌شوند. یاد آوری روزهای عملیات در آب‌های کارون و اروندرود، زمین و دیوارهای بلند اتاق بمباران می‌لرزد آن طور که از هجوم صدای بمباران، تصاویر انفجار و لرزش‌های محیط اطراف تمام فضا را پر می‌کند. اینجا سومین وادی تاریخ دفاع مقدس است، جایی که صدا، محصور مکان است و منحصر به حضور تو و دفاع به معنای مقابله با ترس پیش چشمانت هویداست.

به تالار آرامش و مقابله که می‌رسی حضور فرماندهان در اتاق فرماندهی و آرامش قبل از طوفان حملات ایران بر رژیم بعثی پیش چشمانت است همین که بازدیدکنندگان از تالار دفاع بیرون می‌آیند یکسره به تالار آرامش و مقابله می‌رسند اینجا آرام است، میزهای عملیات و شرح تمام عملیات‌های دوران دفاع مقدس ورق می‌خورد. در این هنگام تصویر سه بعدی شهید آوینی نمایان شده و روایت خرمشهر و مجنون و اروند را برایت بازگو می‌کند.

تالار پنجم با قدم نهادن بر روی پل آغاز می‌شود. پلی ساده که با طی هر قدم بر روی این پل تصاویر شهدای دوران دفاع مقدس در اطراف تالار نمایان می‌شود. گویی به سلامت از پل صراط گذشته‌اند. اما آنانی که از پیش رویشان می‌گذرند بیم آن دارند که هر لحظه زیر پایشان خالی شود.

سلام ما به کربلا

در میانه مسیر چشم که می‌چرخانی تمام محیط به تصاویر شهدا آذین بندی شده و اسامی بسیاری از شهدای دفاع مقدس از جلوی چشمانت عبور می‌کند. در انتهای این پل به بخشی از ضریح نمادین سیدالشهدا(ع) و اباالفضل العباس می‌رسی و چه احساس آرامش خوبی وجودت را در بر می‌گیرد.

بعد از عبور از پلی معلق به تالار ششم می‌رسی، تالار پیروزی به شرح مکان و موقعیت و دوران جنگ تحمیلی و شگفتی‌های ۸ ساله این تاریخ غرورآفرین مشغول می‌شود. شرح وقایع قبل و بعد از قبول قطعنامه ۵۹۸، افزایش تحریم‌های بین‌المللی علیه ایران و فعالیت گروهک‌های منافقین به خصوص عملیات مرصاد که در نهایت برملا شدن توطئه منافقین و پیروزی غیور مردان وطن را به همراه داشت.

تصاویری از سرانجام صدام و انعکاس پیروزی‌های رزمندگان اسلام در رسانه‌های خارجی بخشی از این تالار است.

اکنون دیگر شش تالار را پشت سر گذاشته و نوبت به تالار هفتم رسیده است. رهرو در منزل پایان با تصویرهایی از رحلت امام، تمام تغییرات و تحولات نظام در طول چهل سال گذشته و افت و خیزهای اجتماعی، فرهنگی و سیاسی را به نظاره می‌نشیند. انتخاب آیت‌ا... خامنه‌ای به رهبری انقلاب اسلامی، دیدن فیلم‌هایی از بازگشت آزادگان به کشور و ...

پایان یک سفر

هفت وادی عشق به انتها می‌رسد و پله‌ها تو را به مسجد جامع خرمشهر می‌رساند. مسجدی با همان نام و همان نقشه و همان اندازه. در مقابل مسجد که می‌ایستی تاریخی پر افتخار را مرور کرده ای و پر غرور و سربلند می‌ایستی به پشتوانه این سال‌های غرور آفرین.

همه این‌ها تنها بخشی از موزه انقلاب اسلامی و دفاع مقدس است. کتابخانه تخصصی، انتشارات، آرشیوی با بیش از ۱۳۰ ترابایت سند، صوت و فیلم در حوزه انقلاب اسلامی، دفاع مقدس و مقاومت، سراسر نماد مقاومت و پیروزی، مرکز همایش‌های بین‌المللی دیگر بخش‌های این موزه دینی و جذاب است که هرکدام فرصتی جداگانه می‌خواهد برای روایت در کنار این‌ها موزه میزبان برنامه‌های متنوع فرهنگی و هنری در طول سال است که روایتش مثنوی هفتاد من می‌خواهد.

این موزه برای ارائه ویژگی‌های خاص گفتمان انقلاب اسلامی و دفاع مقدس؛ ضمن انجام مطالعات گسترده، با حضور جمع کثیری از نخبگان و اندیشمندان حوزه‌های مختلف انقلاب اسلامی و دفاع مقدس و پیش بینی ۵۶ اصلاح مفهومی و توسعه ای و بازمهندسی در تالارهای هشتگانه، ایجاد موزه‌های تخصصی جدید شامل بخش موزه‌های «انقلاب اسلامی»، «مقاومت»، «نقش تهران در دفاع مقدس»، «نقش زنان در دفاع مقدس» و بخش «کودکان و نوجوانان» را مورد اهتمام جدی قرار داده است.

> بین دو ایستگاه متروی شهیدان همت و حقانی محوطه ای وسیع وجود دارد این محوطه درست روبه روی تپه عباس‌آباد است. محوطه ای مفرح و مشجر ۲۲ هکتاری با ساختمانی ویژه و متفاوت

نگاه به گذشته برای آینده

حمید شاه‌آبادی
معاون صدای رسانه ملی

با نگاه به گذشته است که می‌توانیم قوت و سرافرازی و ناکامی‌ها و کاستی‌ها را بیابیم و متوجه وضعیت فعلی خود شویم، که در کجا ایستاده‌ایم و امروز چه تکلیفی داریم. در حال حاضر در مقطعی از تاریخ ایستاده‌ایم که بایستی با توجه به موضوع دستاوردهای انقلاب اسلامی و دفاع مقدس چشم‌انداز روشنی را ترسیم کرده و قدر بزرگ‌ترین سرمایه اجتماعی که همانا حضور همدلانه مردم است را دریابیم و موزه‌های دفاع مقدس و گسترش گردشگری جنگ در قالب‌های متفاوت می‌توانند در این میان نقش مهمی ایفا کنند.

مسئولیت ما علاوه بر حفظ غنای فرهنگی موجود در دفاع مقدس، صیانت از فضای فرهنگی آن دوران است. اگر قرار است در زمینه گردشگری جنگ کاری انجام بگیرد باید آن گذشته‌ای که به دور از نگاه و تجربه جوانان امروز بوده است به گونه‌ای نقل شود که حس حضور و شهود و تجربه در جوانان زنده شود، و همین احیای احساس حضور است که می‌تواند زمینه قضاوت‌های صحیح و ایستادگی در مقابل هجمه‌های فرهنگی دشمنان را به وجود بیاورد.

موزه‌ها خود رسانه‌هایی هستند که در جهت بازیابی و القای پیام‌هایی خاص قدم گذاشته‌اند، از طرفی غنای هر رسانه در ارتباط‌گیری با مخاطبانش تعریف می‌شود، بر همین مبنا چه در حوزه‌های ملموسی مانند آثار و احوال به جای مانده از جنگ و چه در حوزه میراث ناملموس آن دوران، یعنی همان فرهنگ جهاد و ایثار و شهادت باید بایسته‌هایی را که در زمینه جذب مخاطبان و اندیشه‌ورزی آنان رعایت نمود. حال این بایدهای رسانه‌ای می‌تواند مربوط به حوزه‌های فناورانه یا انسان‌محور باشد، چرا که ما در رسانه بی‌نیاز از تعامل با مخاطبان نیستیم. بنابراین با یک تعامل دوسویه تمام طرح‌هایی که منجر به بسط و توسعه فرهنگ دفاع مقدس و گردشگری جنگ می‌شود را باید با مخاطبان در میان گذاشت.

رهیافت خودآگاهی بخشی تاریخی برای تبیین استراتژی نظام در رابطه با استکبار جهانی که ایران سردمدار آن است، می‌تواند از جمله مهم‌ترین نقش‌هایی باشد که فعالیت‌های فرهنگی انقلاب اسلامی و دفاع مقدس را معنا دار می‌کند. امروز در جهان اسلام هیچ رخدادی بدون در نظر گرفتن نقش ایران امکان پذیر نیست، و این ماحصل حرکت مومنانه مردم ایران در زمان انقلاب اسلامی و هشت سال دفاع مقدس‌شان از دستاورهای انقلاب است.

دفاع مقدس امری فراگروهی و فراجناحی است، لذا برای تبلیغ و بازنمایی آن نیز باید به همین منوال عمل کرد، یعنی جنگ هشت ساله را که ماحصل تلاش همه ملت در راستای حراست از انقلاب اسلامی است را در قوم و قبیله‌ای منحصر نکرد، چرا که امروز نیز مردم بر مبنای همان هویت تاریخی خود در مقابل استکبار جهانی ایستاده‌اند.

استفاده از تجربه‌ها و داشته‌هایی که در این حوزه داشتیم برای طرح‌ریزی و برنامه‌ریزی‌های آینده باید در نظر گرفته شود، ساخت تندیس‌ها قهرمانان جنگ، تصویرسازی‌های تجسمی از عرصه‌های میدان نبرد، استفاده‌های بجا از فناوری‌های نو، توسعه زمینه‌های صنعت توریسم که می‌تواند گردشگری دفاع مقدس را به زبانی برای مفاهمه جهانی و اثبات حقانیت ایران و صدور فرهنگ انقلاب اسلامی به دنیا تبدیل کند و... تنها چند نمونه از فعالیت‌هایی هستند که در بازنمایی میراث ناملموس دفاع مقدس و گردشگری جنگ می‌توانند مورد توجه قرار گیرند.

ابزار کلیدی تربیت فرهنگی

حسن بنیانیان
رییس کمیسیون فرهنگی و اجتماعی شورای عالی انقلاب فرهنگی

یکی از مهم‌ترین کارکردهای گردشگری دفاع مقدس، کارکرد فرهنگی است. طی سال‌های گذشته برپایی کاروان‌های راهیان نور و توسعه کمی ابعاد برگزاری این رویداد، بخشی از خلأ توجه به کارکرد فرهنگی گردشگری دفاع مقدس در کشور برطرف شد، اما قطعا می‌توان بهتر از آنچه تاکنون انجام شده و با نگاهی جامع‌تر، برای این موضوع برنامه‌ریزی کرد. یک مشکل ریشه‌ای، نادیده گرفتن ظرفیت‌های گردشگری دفاع مقدس در امر فرهنگسازی است. به عنوان مثال حتی ظرفیت راهیان نور عمدتا برای دانشجویان و دانش آموزان استفاده می‌شود، در حالی که خاطرات و حقایق جنگ باید به متن زندگی تمام آحاد افراد جامعه و خانواده‌ها نفوذ کند تا بتوان از این ظرفیت برای اصلاح فرهنگی استفاده کرد. با این اوصاف یکی از مشکلاتی که سبب غفلت از گردشگری دفاع مقدس شده، اساسا غفلت از تربیت فرهنگی جامعه است.

در ایران برای تربیت فرهنگی جامعه، تمرکز زیادی روی برپایی شعائر دینی صورت گرفته که در جای خود ارزشمند است و باید حفظ شود. اما برای رفتارسازی در آحاد جامعه مبتنی بر باورهای دینی کار جدی انجام نشده و به بیان دقیق‌تر، تبدیل اعتقادات به رفتار امر مغفول مانده ساحت فرهنگ است. اگر نهضت رفتارسازی بر پایه اعتقادات در حوزه فرهنگ شکل بگیرد، در وهله نخست به ابزار و الگو نیاز پیدا می‌کنیم و آن زمان، مدیران فرهنگی با این واقعیت روبه‌رو می‌شوند که به شدت به تجربیات دفاع مقدس و الگوسازی از کسانی که باورهایشان در عمل و رفتارشان تجلی و مصداق پیدا کرد، نیازمند هستند. در آن زمان قطعا توسعه گردشگری دفاع مقدس دست کم در سطح داخلی به عنوان یک اولویت از سوی تصمیم‌سازان فرهنگی کشور پیگیری خواهد شد.

دفاع مقدس بیکرانه‌ای از الگوهای رفتاری است، اما تقاضای زنده نگه داشتن این یادها و نگاه به سرمایه‌های جنگ، یک نگاه حداقلی و فقط در حد مرور خاطرات آن هم برای قشر محدودی از جامعه است که متقاضی شنیدن آن هستند. اگر الگوسازی رفتاری به یک نهضت فراگیر تبدیل شود، در گام بعدی به سراغ تربیت افرادی برای تجزیه و تحلیل علمی تاریخ شفاهی جنگ و استخراج الگوها خواهیم رفت و در عین حال تقاضا برای گردشگری جنگ نیز رو به فزونی خواهد رفت. در خلأ الگوسازی از قهرمانان جنگ و پس از آن سازندگی کشور، فقط سلبریتی‌ها هستند که با هزینه‌های گزاف فرهنگی به عنوان یکه‌تاز الگوی جوانان می‌تازند و مدیران فرهنگی ناخودآگاه با بی‌توجهی به ظرفیت غنی دفاع مقدس، عرصه را برای تبدیل شدن سلبریتی‌ها به الگوی اصلی غالب افراد جامعه باز گذاشته‌اند.

از سوی دیگر گردشگری جنگ می‌تواند به عنوان یک ابزار فرهنگی در اختیار مدیران تمام نهادها و سازمان‌ها ایفای نقش کند. در ایران بر خلاف کشورهای توسعه یافته، مدیران خود را مسؤول تربیت فرهنگی همکاران خود و خانواده آنها نمی‌دانند و در نتیجه هیچ فکری برای خوراک فرهنگی آنها ندارند. این در حالی است که با قدری بازمهندسی نحوه برگزاری کاروان‌های راهیان نور، می‌توان فضا را برای استفاده خانواده‌های کارکنان دولتی و نهادهای وابسته به دولت فراهم کرد که در عین کارکرد تفرجی، کارکرد فرهنگی نیز خواهد داشت.

> خاطرات و حقایق جنگ باید به متن زندگی تمام آحاد افراد جامعه و خانواده‌ها نفوذ کند تا بتوان از این ظرفیت برای اصلاح فرهنگی استفاده کرد

این موزه، مهم‌ترین رکن گردشگردی ایران است

دکتر عباس خامه‌یار
رایزن فرهنگی ایران در لبنان

هنر گویاترین زبان برای انتقال مفاهیم انسانی و اجتماعی است، طبیعتا موزه هم سرآمد این آثار است و همیشه موزه‌ها این نقش را در کشورهای مختلف و آن‌هایی که به نوعی دچار جنگ و مقاومت بودند برای انتقال مفاهیم به نسل‌های بعدی ایفا کرده‌اند.

در موزه مسکو یا آن‌هایی که در جنگ جهانی اول و دوم بودند و یا موضوع هیروشیما که مورد حمله آمریکا قرار داشت این آثار به قدری گویا و هنرمندانه چینش شده‌اند که هر انسانی که وارد این موزه‌ها می‌شوند صرف نظر از این که چه کسی متجاوز است و چه کسی مورد تجاوز قرار گرفته در آن فضای هنری بی‌اختیار پیام را دریافت می‌کند و به یک نوع همراه با آن نظام و گردانندگان آن موزه می‌شود. این حس در موزه مسکو علی‌رغم گستردگی کاملا وجود دارد. با این زبان و چینش هنرمندانه در آثار هنری مطالب فراتر از کتاب و سایر آثار به نسل‌های بعدی منتقل می‌شود. در این رابطه بعد از ۴۰ سال موزه انقلاب اسلامی و دفاع مقدس که بنده از قبل هم در جریان ایجاد و راه‌اندازی آن بودم، یک نیاز اساسی نسل امروز برای آشنایی با مقاومت‌هایی است که طی ۸ سال جنگ تحمیلی به تحقق پیوست. گرچه فرآیند انقلاب اسلامی خیلی خوب می‌تواند به عنوان گنجینه‌ای گویا در ابعاد بین‌المللی، منعکس کننده مفاهیم گذشته به نسل آینده باشد.

نظام ما یک نظام ایدئولوژیک است و می‌تواند الگو باشد و مبانی آن انسانی، فراملی و مذهبی است طبیعتا در یک جایی این پیام باید به گونه‌ای به مخاطبین خارجی انتقال داده شود که این موزه مکان مناسبی برای این مهم است. به نظر می‌رسد در این زمینه نقطه ضعفی وجود دارد و آن هم عدم اطلاع رسانی است که مشکلی جدی است و با این کار بزرگی که انجام شده طبیعتا متناسب با مخاطبین طراحی نشده است.

در سفری که به فرانسه داشتم مشخص است که مهم‌ترین، موثرترین، گویاترین و جذاب‌ترین مجموعه‌های گردشگری برای گردشگران خارجی نمادهای انقلابی انقلاب فرانسه بوده است، یعنی به گونه‌ای اطلاع‌رسانی و کار شده و این چینش هنرمندانه عرضه شده که ۸۰ میلیون توریست خارجی که سالیانه از فرانسه بازدید می‌کنند، اولین هدف‌شان همین موزه‌های انقلاب فرانسه است و لذا به نظرم این ظرفیت را برای خود موزه می‌توان ایجاد کرد که هم بخش مخاطبین داخلی و نسل‌های امروز با برنامه‌ریزی‌ای که در مدارس انجام می‌شود از آن بازدید کنند و هم پیام را به مخاطبان خارجی و گردشگران منتقل کنیم.

یادداشت

موزه انقلاب اسلامی و دفاع مقدس مرکز ثقلی برای پژوهش‌های فرهنگی

پژوهش برای انقلاب

علی‌اکبر دبیری
مدیر پژوهش و تحقیقات موزه

از سال ۱۳۹۵ پروژه‌هایی توسط موزه با هدف ترویج فرهنگ ایثار و مقاومت در جامعه برون‌سپاری شد. مدیریت جدید موزه انقلاب اسلامی و دفاع مقدس با رویکردی علمی و دقیق به بررسی و ادامه پروژه‌ها می‌پردازد. برای بررسی علمی این پروژه‌ها، شورای پژوهشی موزه متشکل از اعضای حقوقی آقایان دکتر جعفری، دکتر محمد خانی، دکتر کاظم زاده، دکتر دبیری و آقای باب گوره و همچنین اعضای حقیقی آقایان دکتر محمد رحیم عیوضی، دکتر حسین ساری، دکتر جعفر عبدالملکی، دکتر محمود رضا شمس دولت‌آبادی، دکتر هادی مردا پیری، دکتر مرتضی دیباج و دکتر علی خندق آبادی که عمدتاً اساتید دانشگاه و متخصصان حوزه انقلاب اسلامی و دفاع مقدس هستند، تشکیل شد. از ۶۱ پروژه برون سپاری شده ۲۴ پروژه‌ای که فاز اول پژوهش را تحویل داده و در شورای پژوهشی قبلی تائید شده بود در اولویت قرار گرفتند. این ۲۴ پروژه در شانزده جلسه شورای پژوهش موزه که از اسفند ماه ۱۳۹۶ آغاز شد به دقت مورد بررسی علمی قرار گرفته اند. در بررسی پروژه‌ها رعایت اصول و روش علمی پژوهش، کاربردی بودن برای موزه و یا سایر سازمان‌ها و موسساتی که در حوزه انقلاب اسلامی و دفاع مقدس فعالیت می‌کنند، مورد توجه و تاکید بود. اعضای شورای پژوهش موزه خواستار انجام اصلاحاتی در عنوان، سوالات و اهداف اکثر پژوهش‌ها شد که صورتجلسه و مصوبات آن برای انجام اصلاحات لازم در اختیار مجریان پروژه‌ها قرار گرفت. همچنین برخی از پروژه‌ها به دلایلی از جمله هم پوشانی با سایر پروژه‌ها، غیرکاربردی بودن یا مشکلات علمی انجام آنها متوقف شده و از مجری خواسته شد است از مطالبی که تا کنون تهیه شده است مقاله یا در صورت امکان کتابی در اختیار موزه قرار دهد. همچنین در کنار شورای پژوهش موزه کارگروه پژوهشی ویژه‌ای نیز برای بررسی اصلاحات انجام شده مجریان تشکیل شد که با دقت پروژه ارسالی بعد از انجام اصلاحات مورد نظر شورا را بررسی می‌کند و در صورتی که اصلاحات به درستی انجام شده باشد مجری پروژه اصلاح شده خود را در شورای پژوهش ارائه می‌دهد و پروژه ادامه پیدا می‌کند. تاکنون یک نفر از مجریان که اصلاحات انجام شده طرح ایشان در کارگروه تایید شده است در شورای پژوهش به ارائه پروژه خود پرداخته است. بررسی و ارزیابی علمی سایر پروژه‌ها با همین روند ادامه دارد.

موزه انقلاب اسلامی و دفاع مقدس به صورت رسمی از سال ۱۳۹۵ حمایت از پایان نامه‌ها و رساله‌های دانشجویی را در دستور کار خود قرار داده است. هدف اولیه از این اقدام تبلیغ موزه انقلاب اسلامی و دفاع مقدس به عنوان سازمانی که از پایان نامه‌ها و رساله‌های دانشجویی حمایت می‌کند در بین دانشجویان و دانشگاهیان بوده است. در این راستا با ۱۲۴ دانشگاه غیرپزشکی کشور مکاتبه شده و جلسات متعددی برای معرفی موزه برگزار گردیده است. تا کنون ۱۰۵ عنوان پایان نامه و رساله دانشجویی تحت حمایت مالی و معنوی موزه انقلاب اسلامی قرار گرفته است که ۵۶ مورد پایان نامه یا رساله به صورت کامل در اختیار موزه قرار گرفته است. در بخش مالی از پایان نامه‌های دانشجویی مبلغ چهار میلیون تومان و از رساله‌های مبلغ شش میلیون تومان حمایت می‌شود. در بخش معنوی دانشجویان به سازمان‌ها و افراد فعال در حوزه انقلاب اسلامی و دفاع مقدس معرفی می‌گردند تا اطلاعات مورد نیاز خود را کسب کنند. همچنین دانشجویان کارشناسی ارشد که پایان نامه شان تحت حمایت موزه است موظف هستند یک مقاله و دانشجویان دکتری دو مقاله به مدیریت پژوهش موزه تحویل دهند. در سیاست‌های جدید پژوهشی موزه قرار شده است که ۸۰ درصد از حمایت به رساله‌های دکتری اختصاص یابد و از سوی دیگر اولویت به عناوینی داده شود که راستای نیازمندی‌های موزه انقلاب اسلامی و دفاع مقدس هستند.